

Opgave 1 Portretfotografie

Portretfoto's kunnen vragen oproepen over identiteit en de verschillende aspecten die daarbij een rol spelen.

In het fotoproject *Hipster/Muslim* werden de afgelopen jaren in vijf verschillende steden telkens een hipster en een moslim samen gefotografeerd. Vervolgens ruilden ze van kleding en werden ze opnieuw gefotografeerd. Qua levensverhaal en achtergrond verschillen de jonge mannen, maar ze hebben minstens twee overeenkomsten: beiden hebben een baard en ze wonen in dezelfde wijk.

Dit zijn de foto's van Ayoub en Bas. Zij wonen in de Schilderswijk in Den Haag.

Bij de vraag naar persoonlijke identiteit wordt een onderscheid gemaakt tussen kwalitatieve identiteit en numerieke identiteit.

- 2p 1 Geef het onderscheid weer tussen kwalitatieve en numerieke identiteit. Leg vervolgens uit dat het fotoproject over kwalitatieve identiteit gaat.

Degene die het project *Hipster/Muslim* heeft bedacht, wil dat kijkers gaan nadenken over vooroordelen omtrent hipsters en moslims. Zij zegt: "Deze personen zijn niet dé hipster of dé moslim. En toch zien we de ene groep als hip, vooruitstrevend en modern en de andere groep als conservatief, agressief en radicaal."

Vooroordelen kunnen expliciet, maar ook impliciet zijn. Impliciete oordelen kunnen het idee van eerstepersoonsautoriteit ondermijnen.

- 2p 2 Leg uit dat impliciete oordelen het idee van eerstepersoonsautoriteit kunnen ondermijnen.

Beargumenteer met het idee van impliciete oordelen of het fotoproject *Hipster/Muslim* volgens jou kan bijdragen aan het versterken van de eerstepersoonsautoriteit van de toeschouwers.

Onderdeel van het project zijn de levensverhalen van de geportretteerden. Dit vertellen Ayoub en Bas:

tekst 1

Bas (29): “Ik ben een jonge gozer met baard en knotje. Ja, dan ben je al snel een hipster. Bij hipsters denk ik ook aan vintagewinkels, aan je druk maken over wat er in de wereld gebeurt.”

Ayoub (24): “Voor mij is een hipster een vrije geest die zijn eigen grenzen bepaalt. Ik houd me aan de Koran. Ik heb in het café heus niet alle rondjes overgeslagen, maar weet dat alcohol een gevaarlijke verleiding is.”

naar: de Volkskrant, 17 januari 2019, Baarden in de Schilderswijk

- 2p 3 Ayoub en Bas denken na over wat de ‘hipster-identiteit’ inhoudt. Leg met de uitspraak van Bas en met de uitspraak van Ayoub uit dat in tekst 1 twee verschillende morele invullingen van de hipster-identiteit worden gegeven.

Voor Ayoub is zijn identiteit als moslim het belangrijkste:

tekst 2

Ayoub: “Ik ben hier geboren, mijn ouders komen uit Marokko. In Nederland blijf ik de Marokkaan, in Marokko ben ik de Nederlander. Wat altijd blijft, is dat ik moslim ben. Dat is mijn puurste identiteit.”

bron: de Volkskrant, 17 januari 2019, Baarden in de Schilderswijk

- 3p 4 Charles Taylor beschrijft authenticiteit in termen van wat we het meest waardevol vinden. Taylors authenticiteitsideaal leidt tot een regressieprobleem. Taylor en Harry Frankfurt hebben een verschillende benadering voor dit regressieprobleem. Leg uit dat Ayoub's uitspraak in tekst 2 kan aansluiten bij de benadering van het regressieprobleem van:
- Taylor en
 - Frankfurt.
- Beargumenteer vervolgens met het begrippenpaar ‘cultuur en natuur’ bij welk van deze twee filosofen jij Ayoub's opvatting het best vindt aansluiten.

Een van de bekendste portretfotografen in Nederland is Erwin Olaf. Op zijn vijftigste maakte hij onderstaand zelfportret *I wish, I am, I will be* (Ik zou willen, ik ben, ik zal zijn).

Olaf maakte dit portret ruim tien jaar geleden. Hij wist toen al dat hij een ongeneeslijke longziekte had, maar hij had op dat moment nog geen zuurstofflessen nodig.

I wish

I am

I will be

Volgens Paul Ricoeur speelt het onderscheid tussen huidig en toekomstig perspectief een rol bij de vraag naar persoonlijke identiteit.

2p 5

Leg Ricoeurs opvatting over persoonlijke identiteit uit met:

- Ricoeurs onderscheid tussen huidig en toekomstig perspectief en
- de titel van Olafs portret *I wish, I am, I will be*.

In een interview probeert Olaf zijn werk als kunstenaar te karakteriseren:

tekst 3

Gevraagd naar de overkoepelende thema's in zijn werk, zegt Olaf: "In de jaren tachtig was het seks – vooral mijn angst ervoor. Ik was al blij dat ik uit de kast was gekomen." De jaren negentig: agressie. "Ik zat altijd op het paard en ik zou de wereld wel gaan veroveren met mijn lans."

De jaren nul: verdriet – niet alleen om de wereld, na 9/11, ook omdat zijn ziekte, longemfyseem, hem steeds vaker begon te hinderen. Een woord dat het thema voor de jaren tien dekt vond hij lastig. "Stuurloos? Ik ben sinds mijn 55ste de weg een beetje kwijt. Ik ben een ouder wordende man, die niet meer precies weet waar hij voor staat. Ik ben privé heel gelukkig, met mijn man. Ook met dat homo-activisme van mij is het wel mooi geweest. Ik denk: ga nieuwe dingen leren en bedenken wat je wilt doen met je bedrijf."

naar: de Volkskrant, 25 mei 2018, 'Ik ben bang dat wat ik heb gemaakt, geen kunst blijkt te zijn'

Olafs karakterisering van zijn werk lijkt ook een karakterisering van zijn identiteit te zijn, van zijn 'zelf'. Zoals blijkt uit tekst 3 staat Olafs 'zelf' door de jaren heen niet vast.

David Hume gebruikt 'de geest als theater' als metafoor voor zijn sceptische opvatting over het zelf.

3p 6 Leg met 'de geest als theater' Humes sceptische opvatting over het zelf uit.

Beargumenteer vervolgens of jij het eens bent met Humes opvatting over het zelf met:

- tekst 3 en
- Humes begrip van losse percepties.

De meeste mensen maken met hun smartphone portretten van zichzelf en elkaar.

Soms gaat een selfie viral. Dat overkwam de dertienjarige Ryan toen hij in 2018 tijdens de halftimeshow van de Super-Bowl (een veel bekeken footballwedstrijd) een selfie maakte met de bekende zanger Justin Timberlake. Ryan had onmiddellijk tienduizenden volgers op zijn Instagram en kwam met zijn foto in allerlei media, waaronder het Nederlandse Jeugdjournaal. Deze tijdelijke beroemdheid overdonderde Ryan.

Volgens Honneth kan je pas autonoom zijn als anderen je erkennen. Hij onderscheidt drie vormen van erkenning. Een van die vormen is sociale waardering.

In het voorbeeld van Ryan is het de vraag of er sprake is van sociale waardering. Ga ervan uit dat er in ieder geval **wél** sprake is van de **andere** twee vormen van erkenning.

3p 7 Geef deze twee andere vormen van erkenning weer.

Geef vervolgens een argument **vóór** en een argument **tegen** de bewering dat Ryans beroemdheid zijn autonomie volgens Honneth zal vergroten.